

De Twee Kwartieren

Genealogisch tijdschrift voor
Kempen- en Peelland

Godsdienstvrijheid en paaps onderwijs
Het genealogisch raadsel van Nijmegen
Zoektocht naar Arnoldus Evert Hubertus
Leenders of Linssen of van Rooijen

NEDERLANDSE GENEALOGISCHE VERENIGING

Jaargang 25 | Nr. 2 | verschijnt 1 x per kwartaal | Juni 2017

NEDERLANDSE GENEALOGISCHE VERENIGING
Afdeling KEMPEN- en PEELLAND

Inhoudsopgave

- 29 Van de redactie
- 29 Brabantdag familiegeschiedenis op 4 november
- 30 Bijzondere bron
- 31 Geplande bijeenkomsten
- 32 Bestuursvergaderingen
- 32 KPL - cursussen
- 32 Terugblik op ledenactiviteiten
- 37 Excursie naar vestingstad Heusden
- 39 Godsdienstvrijheid en paaps onderwijs
- 42 Het bidprentje van... Francina Geertruida Fransen
- 44 Zoektocht naar Arnoldus Evert Hubertus Leenders of Linssen
of van Rooijen
- 49 Oud schrift
- 50 Literatuur en genealogie
- 51 Bibliotheek aanwinsten boeken
- 53 Transcriptie oud schrift
- 54 Genealogie in beeld: Het raadsel van Nijmegen (1576)

Niet ondertekende stukken worden gepubliceerd onder verantwoordelijkheid van de redactie.

Kopij voor het volgende nummer inzenden voor **1 augustus 2017**

Tevens bestaat de mogelijkheid om uw advertentie te plaatsen.
Voor informatie neemt u contact op met de redactie.

Redactieadres:

e-mailadres: redactiedtk@kpl.ngv.nl

postadres: Langakker 29 5283 TE BOXTEL

ISSN: 2352-4480

VAN DE REDACTIE

Tijdens de Algemene Ledenvergadering van de NGV op 22 april heeft Toon van Gestel zijn functie als landelijk voorzitter neergelegd. 'Onze' Toon nam een aantal jaren geleden het voorzitterschap op zich na een turbulente periode, en wist op zijn karakteristieke wijze de NGV weer van woelige baren in rustig vaarwater te brengen. Hij wordt opgevolgd door mr. Peter de Bruin, de inmiddels voormalig voorzitter van de afdeling 's-Hertogenbosch-Tilburg.

Ook in ons eigen bestuur namen we onlangs afscheid van een gewaardeerd lid: Henriëtte Hardeman stelde zich na vijftien jaar bestuurslidmaatschap niet langer verkiesbaar voor een nieuwe termijn. Henriëtte verdient vooral veel krediet als het gezicht van onze afdeling, maar ook van de landelijke vereniging, waar zij jarenlang de kar van PR en communicatie trok. Inmiddels heeft zich een aspirant bestuurslid gemeld om haar portefeuille over te nemen: Peter Roosenboom, die u mogelijk al kent van zijn lezing over stamboomonderzoek in het Kleefse land. Hij is tevens vanaf deze aflevering van de Twee Kwartieren ons nieuwe redactielid.

Vanaf deze plaats wil ik Toon van Gestel en Henriëtte Hardeman hartelijk danken voor hun tomeloze inzet voor de NGV, en wens ik Peter de Bruin en Peter Roosenboom namens ons allen veel succes om het inspirerende voorbeeld van hun voorgangers te volgen.

BRABANTDAG FAMILIEGESCHIEDENIS OP 4 NOVEMBER

Hebt u 4 november 2017 al in uw agenda genoteerd? Op die datum organiseren de vier Brabantse afdelingen van de NGV in het Provinciehuis in 's-Hertogenbosch een groot evenement over genealogie en familiegeschiedenis in Noord-Brabant. Een groeiende groep vrijwilligers is op dit moment druk bezig met de voorbereidingen, en het programma van de dag is nagenoeg rond.

Zeker is in ieder geval dat de Commissaris van de Koning, als voorzitter van het comité van aanbeveling, de opening zal verrichten, en dat René Bastiaanse, directeur van het Brabants Historisch Informatie Centrum, tijdens de

opening op zijn kenmerkende wijze zijn licht zal laten schijnen op het thema van de dag. Maar het programma biedt nog veel meer. In de centrale hal van het Provinciehuis kunnen mensen zich aan de ‘stamtafels’ door regionale deskundigen laten adviseren over hun eigen onderzoek, zijn er doorlopende presentaties over onder andere genetische genealogie en Brabantse gesneuvelden. Studenten van de Koningstheater Academie verzorgen korte voorstellingen en er is natuurlijk een genealogische markt. In de middag zijn er lezingen, over onderwerpen als de invloed van het dialect op de familienamen, criminele voorouders en bedevaartinsignes. De dag wordt afgesloten met cabaret.

Meer informatie over de Brabantdag Familiegeschiedenis vindt u op de website: www.verrassendverleden.nl

EERSTE HULP BIJ ONDERZOEK IN DUITSLAND

Voor genealogen met Duitse roots is het zoeken in Duitse archieven meestal niet zo gemakkelijk. Bekend is immers dat een site zoals wiewaswie.nl in Duitsland ontbreekt. Maar voor diegenen die hun Duitse voorouders zoeken in het Rijnland, de Eifel en een aantal andere regio's (voornamelijk in Nordrhein-Westfalen en Rheinland-Pfalz) bestaat er een gemakkelijk doorzoekbare database Personenstand Reader 2, kortweg genoemd PR2. Deze genealogische database is ontwikkeld door Heinz Leo Aretz uit Heinsberg (NRW). De database omvat 32 miljoen persoonsgegevens, niet alleen uit de genoemde gebieden maar ook uit Nederlands en Belgisch Limburg.

Zo kunt u dopen/geboorten - huwelijken - begrafenissen/overlijden etc. zoeken op naam/voornaam met wildcards (? en *), op meerdere personen en op gezinssamenstelling of fonetisch (geluid van de naam) en binnen een bepaalde afstand van de woonplaats. Zoeken in aanvullende informatie, zoals beroep of woonplaats is eveneens mogelijk. Er zijn uitgebreide mogelijkheden voor sorteren. Meerdere selecties kunnen worden uitgevoerd aan de hand van door u in te stellen filters. Kopiëren naar het klembord voor gebruik in bijvoorbeeld Aldfaer maakt het u extra gemakkelijk.

Via de site www.leoaretz.de is het programma te downloaden. U dient zich wel te registreren wilt u gebruik kunnen maken van alle functionaliteiten van het programma. De registratie geldt alleen voor de PC waarop u het

programma installeert. Voor de kosten hoeft u het niet te laten. Voor een “Trinkgeld” van € 25 krijgt u de zeer uitgebreide mogelijkheden van het programma tot uw beschikking. Er is een Nederlandse versie beschikbaar. Kortom: een aanrader voor genealogen met Duitse voorouders vlak over de grens in Nederlands-Limburg.

GEPLANDE BIJENKOMSTEN

De afdelingsbijeenkomsten vinden plaats in Gemeenschapshuis 't Trefpunt, Belgiëplein 20, 5628 XJ Eindhoven.

De zaal is open vanaf 19.30 u, het programma begint om 20.00 u. Tijdens de bijeenkomsten is er informatie beschikbaar over GensDataPro en is er gelegenheid om boeken te lenen uit de afdelingsbibliotheek. Ook de afdeling Communicatie is aanwezig.

Dinsdag 12 september 2017:

Lezing: Joodse Genealogie

Spreker: Dhr. Jeroen Sprenger

In zijn lezing zal de voorzitter van de Nederlandse Kring voor Joodse Genealogie, aan de hand van eigen onderzoek, onder andere de verschillen in onderzoek uiteenzetten tussen Joodse en niet-Joodse genealogie.

Dhr. Sprenger, politicoloog, heeft verschillende functies binnen het FNV en het ministerie van Financiën uitgeoefend. Daarnaast is dhr. Sprenger auteur van verschillende artikelen, columns en boeken.

© New York Public Library Digital Collection
Rembrandt van Rijn: 'Joden in de synagoge'

BESTUURSVERGADERINGEN

Het Bestuur vergadert op woensdag 30 augustus 2017.

Hebt u onderwerpen waarvan u wilt dat het Bestuur die bespreekt, stuur die dan naar voorzitter@kpl.ngv.nl

KPL – CURSUSSEN

In het najaar gaat bij voldoende belangstelling weer een aantal cursussen van start:

Aldfaer 1	(21 en 28 sep, 5 okt; leden €21)
Aldfaer 2	(2 en 9 nov; leden €14)
Genealogie voor Beginners	(4 sep, 2 en 23 okt; leden €32)
GensDataPro	(25 okt, 1, 8 en 15 nov; leden €24)
Paleografie voor Gevorderden	(23 en 30 okt, 6, 13, 20 en 27 nov; leden €37)

Niet-leden betalen €5 per dagdeel extra.

Zie ook <http://www.ngv.nl/wwwKPL> bij Cursussen

Aanmelden en informatie bij Dik Jager via cursussen@kpl.ngv.nl.

TERUGBLIK OP LEDENACTIVITEITEN

Dinsdag 14 februari: 'Zoektocht Gilin' en 'Kasteelheer tegen wil en dank'
door Ruud Gilin

De inleiding door Ruud Gilin gaf een fraaie terugblik op het zoeken naar de herkomst van de naam 'Gilin'. Ook zonder een definitief resultaat, kwam daarbij een aantal leuke ontdekkingen naar voren. Met name dat je, naarmate je verder in het verleden komt, steeds meer varianten tegenkomt van de schrijfwijze van de naam. Uiteindelijk is er tot nu toe eind 16e eeuw een voorvader gevonden met de naam 'Gillen', regelmatig ook met een Frans accent gespeld en wellicht ook zo uitgesproken.

Albert Koning verhaalde (onder andere!) over een voorzaat die 'wegens verplichtingen elders' ontbrak bij het huwelijk van zijn dochter. Hij bleek

als veroordeeld crimineel gevangene te zijn in het kasteel van Woerden. De aard van zijn vergrijp en veel aspecten uit zijn levensloop werd uitgebreid verlucht met toepasselijke afbeeldingen. Een fraaie inspiratie voor de toehoorders tot het verluchten van de eigen kwartierstaat met zo goed mogelijk passende prenten, schilderijen, tekeningen en wat er zoal meer te vinden is.

Beide voordrachten werden, gezien de reacties, zeer gewaardeerd. De verhalen waren dan ook voor veel genealogie-speurders bijzonder herkenbaar.

Dinsdag 14 maart: Genealogisch Onderzoek in de regio Nijmegen-Kleef door Peter Roosenboom

Het onderzoek van Peter Roosenboom richt zich op het Kleverland. Dit gebied zowel in Nederland als in Duitsland kenmerkt zich door een min of meer taalkundige en culturele eenheid. Het wordt doorsneden door de Rijn, een belangrijke handels- en reisroute. Belangrijkste plaatsen zijn Kleef, Gogh en Kalkar. Veel migratie in beide richtingen de Rijn over, voornamelijk als huursoldaat, dienstbode en bemanningslid VOC.

Na 1648 (eind 30- en 80-jarige oorlog, eind pestepidemieën) beginnen pas de DTB-boeken in dit gebied. Wel zijn enige Burgerboeken bewaard gebleven. Kleverland viel tot 1795 onder Pruisen, dat als Lutherse staat veel meer godsdienstvrijheid kende dan de Republiek(!). Veel katholieken lieten hun kinderen daarom net over de grens dopen en trouwen. Vanaf 1795 kwam de Franse bevolkingsadministratie. Op de westelijke Rijnsoever bleef deze na 1815 bestaan. De overkant bleef zich tot 1860 behelpen met wat uitgebreide DTB-boeken. Van 1830-1838 viel Limburg onder Belgisch bestuur. Daarom zijn gegevens uit die tijd in de toenmalige hoofdplaats Hasselt van (heel) Limburg te vinden.

Opvallend bleek dat in het Rijnland vaak de tweede naam de roepnaam is. De eerste (vaak Joannes of Anna) vervalt. De hypothese werd geopperd dat deze naam door de pastoor genoteerd werd om aan te geven dat de persoon gedoopt (Johannes de Doper!) was.

Digitaal is Duitsland niet te vergelijken met Nederland (WieWasWie), maar

er zijn wel een aantal ingangen. De spreker gaf de aanwezigen een A4-tje met de belangrijkste links (aan te vragen via tweekwartieren@gmail.com). Een lans werd gebroken voor Mosaik in Kleef: een bezoek meer dan waard.

Zaterdag 25 maart: AfdelingsLedenVergadering

De conceptnotulen zijn voor ingelogde leden op de KPL-site te vinden. Ga naar <http://kpl.ngv.nl> en kies uit het menu linksboven Verslagen.

Zaterdag 25 maart: Bronnen voor Genealogen

Jacques Haubrich liet uit zijn eigen familie drie gevallen zien waarin de akten van de Burgerlijke Stand fouten bevatten. Af en toe blijken zelfs kinderen gedoopt te zijn voor de geboorte.

Let bij gegevens geplukt van internet op tikfouten. Bij niet al te eenvoudige namen geeft intikken in Google bij de eerste tien hits vaak al nuttige links, zoals naar genealogieonline.

Vaak ontbreken de bronnen, dus controle is noodzakelijk. Toch geeft zelfs een site zonder bronnen vaak een aanwijzing die je uit jezelf nooit gevonden zou hebben. Bij oorlogshandelingen en overstromingen kunnen bronnen vernietigd zijn, dan ben je dankbaar dat genealogen ooit aantekeningen hebben gemaakt die vervolgens op internet gepubliceerd zijn.

Anton Neggers liep verschillende sites langs die genealogische informatie bevatten, zoals Delpher (kranten) maar ook de site van geneaknow.net met heel veel digitale bronnen. Op de sites van sommige archieven en heemkundekringen zijn steeds meer secundaire bronnen te raadplegen die inzicht geven waar en hoe onze voorouders leefden. De leden (ook de niet-aanwezige) krijgen een overzicht toegestuurd met een aantal links.

Dinsdag 11 april: “Roomsen zo zijn wij” het dagelijks leven van Roomse voorouders door genealogische bril bekeken

door Johan Grimmelikhuizen

De heer Grimmelikhuizen, die de primeur had om als eerste de nieuwe geluidsinstallatie te mogen testen, gaf met veel enthousiasme een select gezelschap (in totaal 24 personen die aanwezig waren, inclusief bestuurs- en stafleden van de afdeling zelf) inzicht in het rijke, roomse leven. Hij heeft de rooms-katholieke gemeenschap in verschillende delen van Nederland onderzocht. Er blijken grote verschillen te bestaan in de hoeveelheid gegevens. Vooral gegevens over dopen zijn moeilijk te vinden. In het zuiden zijn echter veel meer doopgegevens bekend dan elders. Je kunt met katholieke voorouders al gauw zo'n 6 tot 7 generaties verder teruggaan vergeleken met protestantse voorouders. Begraaf- of doodboeken zijn doorgaans niet zo gedetailleerd. Je vindt ze nog in de archieven van de kerken (vooral de protestantse kerken hebben de begraafplaatsen in hun eigendom) of gemeenten met een eigen archief.

De hoeveelheid aan voorbeelden, prenten en memorabilia over de rooms-katholieke kerk, tradities en de vele gewoontes deed een zucht van herkenning bij vele van de toehoorders slaken.

Passend in de rijke, roomse traditie is dat wel elk beroep of ambacht een 'persoonlijke' heilige kent. Voor genealogen bestaat er geen bekende heilige in de heiligenkalender. St. Laurentius, patroonheilige van onder meer archivariissen, bibliothecariissen, schrijvers, informatici maar ook van de belastinginspecteur, zou volgens de heer Grimmelikhuizen wel een geschikte kandidaat zijn.

Meer informatie over het katholicisme en roomse tradities vindt u op: www.klooster.startpagina.nl, www.ru.nl/kdc (Katholiek Documentatiecentrum van de Radboud Universiteit te Nijmegen), en op www.heiligen.net

De volgende boeken werden door dhr. Grimmelikhuizen van harte aanbevolen: Edwina Hagen: 'Een meer of min doodlyken haat' Antipapisme en

cultureel natiebesef in Nederland rond 1800 (2008)
Michel van der Plas: Uit het rijke Roomsche leven (1963)
F.J. Deling: Rooms en, zó zijn wij (1952).

**Impressie van een workshop ‘Gouden Regels bij genealogisch onderzoek’
op 17 mei jl. *door John Boeren***

Ondanks het mooie weer gaven zo’n vijftientig personen acte de présence bij de lezing van John Boeren, in het dagelijks leven gemeenteambtenaar en eigenaar van Antecedentia (voor genealogisch onderzoek). Een lezing mocht het niet genoemd worden maar een heuse workshop omdat de heer Boeren uitdrukkelijk inbreng door de aanwezigen verwachtte en op prijs stelde.

Op basis van de Golden Rules of Genealogy (<http://www.genealogy.com>), aangevuld met regels door Eric Hennekam (onderzoeker, auteur, genealoog en docent internet research, van huis uit met een journalistieke achtergrond) en door de heer Boeren zelf werden de volgende regels opgesteld:

1. Spelling telt niet.
2. Neem nooit zomaar iets aan.
3. Wees discreet.
4. Documenteer altijd je bronnen, ook al zijn ze tegenstrijdig aan elkaar.
5. Veel data zijn ‘ongeveer’.
6. Zeg het, als je het niet weet.
7. Niet alles kan online.
8. Wat online staat, is niet altijd waar.
9. Geef je onderzoek door.
10. Ga niet dood zonder je verhalen te vertellen.
11. DNA is niet dé oplossing.
12. Alles wat je online zet, wordt ‘geleend’.
13. Goed genealogisch onderzoek begint met literatuuronderzoek.
14. Maak gebruik van goede genealogische software.
15. Zet je je gegevens op commerciële sites?
16. In de journalistiek is van toepassing: één bron is geen bron!
17. Bekijk ook lokale, regionale of landelijke geschiedenis.
18. Kijk verder in bronnen dan die ene vermelding.

19. Tradities zijn niet altijd door iedereen aangehouden.
20. Religie is niet allesbepalend.
21. Lees de bron nauwkeurig en verwerk alle informatie.
22. Dezelfde familienaam betekent niet dat je een familiewapen hebt.
23. Doe ook onderzoek naar broers en zussen van je voorouders.
24. Genealogie is meer dan namen en data.
25. Besef dat iedere familie 'zwarte schapen' kent.

Meer informatie is te vinden op de site van de NGV (www.ngv.nl/ onderzoek).

Aan de hand van deze regels ontspoon zich een levendige discussie over alle ins and outs over de betekenis, de inhoud en persoonlijke interpretaties. De kern van deze regels is dat iedere stamboomonderzoeker eerlijk moet zijn, open moet staan voor andere ideeën dan de zijne of hare, en ervan bewust moet zijn dat alle online-informatie niet altijd waarheidsgetrouw hoeft te zijn.

Donderdag 12 oktober Excursie naar vestingstad Heusden

Op donderdag 12 oktober 2017 organiseert de afdeling Kempen- en Peelland haar jaarlijkse excursie, deze keer naar de vestingstad Heusden aan de Bergsche Maas.

De vesting is ontstaan rondom een van de oudste waterburchten van Noordwest-Europa. Het was een van de eerste Hollandse steden die door een muur werd omringd.

In 1968 is op basis van de kaart van Blaeu uit 1649, gestart met een groot-

scheepse 40 jaar durende restauratie van de stad.

Voorafgaande aan deze excursie geeft dhr. Hans van den Eeden, onderzoeksjournalist, op dinsdag 10 oktober een lezing over de vestingsteden in Brabant.

Locatie: 't Trefpunt, Belgieplein, Eindhoven. Tijd: 20.00 uur.

Gratis voor leden en niet leden.

Programma 12 oktober

10.45 uur

Samenkomst bij het Bezoekerscentrum 'Heusden', Pelsestraat 17, 5256 AT Heusden.

11.00 - 12.30 uur

Historische wandeling door Heusden onder leiding van een gids van het Heusdens Buro voor Toerisme.

12.30 - 13.45 uur

Lunchpauze

13.45 uur

Samenkomst bij het Streekarchief Land van Heusden en Altena, Pelsestraat 17, 5256 AT Heusden.

14.00 uur

Ontvangst door streekarchivaris Hildo van Engen. Tijdens deze bijeenkomst zullen enige bijzondere en historische archiefstukken die betrekking hebben op de rijke historie van Heusden te zien zijn en besproken worden.

Groepsgrootte

20 personen

Kosten voor de excursie

Gratis voor leden (met uitzondering van vervoer en de eventuele lunch). Ook niet-leden kunnen zich aanmelden, echter NGV-leden hebben voorrang. Niet-leden betalen € 15,00.

Aanmelden en informatie

Bij voorkeur per e-mail:

secretaris@kpl.ngv.nl

Telefonisch: 06 41 650 957

Sluitingsdatum aanmeldingen

Donderdag 31 augustus 2017

Voormalig gemeentehuis Pelsestraat 17

GODSDIENSTVRIJHEID EN PAAPS ONDERWIJS

René van Rooij

Soms ontdek je dat Genealogie een uitstekend middel is om de geschiedenis van een dorp of land te ontdekken. De "gewone man" had er dagelijks mee te maken en de schepenverslagen van een stad of dorp doen hier meestal vermelding van. In mijn stamboom ontdekte ik een onderwijzeres die het met de magistraten van Peelland aan de stok kreeg omdat ze (godsdienst)onderwijs had gegeven aan de dorpskinderen van de "Heerlijkheid" Schijndel. Hieronder is dit relaas beschreven.

FACTUM EST

Wij Frans Petrus Grootvelt en Frederik du Park schepenen deses dorps van Schijndel, quartiere van Peelland meijerije der Stadt SHertogen bosch. Certificeere en verklaare bij dese, op den Eed in den aanvang onser bedieninge gedaan, waar en waarachtig te weesen, en Zulx ter instantie en Requisitie Van De Heer J: Kien Stadhouder deses quartiers, dat wij heeden morge, ons met, en benefens wel gemelde heer Stadhouder bevonden hebben in en aan de wooninge van Catharina van Rooij binnen deze Dorpe in de Regte Straat, dat wij aldaar gesien en bevonden hebben dat in voorgeschreeve wooning onder het opzigt van gesegde Catharina

van Rooij, Leerende en met boeken voor Zien waeren de kinderen hier na gemelt. Dat Een van de zelve namelijk het kind van jan adriaans goijaarts door opgemelde Catharina van Rooij worden geleert en opgezigt ; en dat het kind van jan van den Endepoel met brij werk was voorzien, en daar mede bezig was; en welke kinderen zijn gehoorende aen de volgende personen Namentlijk het kind van jan adriaan goyaarts, het kind van jan van den Endepoel, twee kinderen van Christiaan Kluijtmans, twee kinderen van marcelis van gestel, Een kind van martinus van den Bergh, twee kinderen van Geerit van den Bergh, Een kind van de wed: gijsbert teunis van den Bogaart, Een kind van tomas kerssemaekers, Een kind van mattijs Rijnder van den Bogaart, Een kind van johannis Willem van Kessel. Alle welke Voors: kinderen Exept het kind van jan van den Endepoel in voors: wooning van Catharina van Rooij als voorgesegt met boeke Voorsien, en aldaer onderwesen, en leerende waeren Eijndigende Wij hier meede dese onse Waare en opregte Verklaeringe gevende voor Reedenen van Weetenschap als in den text, en dat wij de voors: Catharina van Rooij Seer wel kennen en ook weeten dat Zij al Eenigen tijt het Leere en onderwijzen van kinderen haar heeft aangemaetigt, daer over gecalangeert [bekeurd] geweest, maar Egter daer inne gecontinueert heeft.

En dat wij Zeer goede en Verssche geheugenisse daer van zijn hebbende. Aldus gepasseert op heeden binnen Schijndel den Vijf en Twintigsten Augustus 1700 Vijf en Seeventigh ten overstaan van ..... president en Schepenen van Schijndel.

Geuzenmeesters en paapse scholen

Op 5 februari 1776 wordt in Sint-Oedenrode door de speciaal aangestelde procureur van de kwartierschout van Peelland een aanklacht tegen Catharina van Rooij en alle ouders en voogden van de bovengenoemde kinderen ingediend. Hieronder verkort de aanklacht die bijna gelijkluidend is aan de bovengenoemde akte.

Ext: op 6 stf Zegel

Roelof Baron Sloet tot de Haer quartierschout van het quartier van Peelland, verklaarde magtig te maken Johannis Verster Balbian, omme waar te nemen en tot het uijteinde te vervolgen zodanige zaake en proceduure als bovengemelde heere genoodsaakt is geworden voor heren scheepenen en dingbank van Schijndel te sustineeren [stellen] en aen te hegten als razione offici [uit hoofde van zijn ambt] eijsser en aanleg ter eenre op ende jeegens Catharina van Rooij, Jan Adriaan Goijars, Jan vande Endepoel, Christiaan Kluijtmans, Marceelis van Gestel, Martinus van den Bergh, Gerit van den Berg, de weduwe Gijsbert Teunis van den Bogaart, Tomas Kersemaker, Matthijs Rijndert van den Bogaart, Jan Boekwit in qualiteit als voogden momboir over de kinderen van Arnoldus Aelbert van den Bogaart, Jan Willem Frenssen en Hendrik Gorie van Heesch gedaagdens ter andere zijde.....

Zonder twijfel is zij veroordeeld door de magistraten van Peelland. Het proces-verbaal is helaas nog niet boven water gekomen.

Van Theodorus van Zon, de echtgenoot van Catharina van Rooij, heb ik daarna na veel inspanningen geen enkel spoor meer gevonden.

Van Catharina van Rooij is na 1776 in Schijndel door mij ook nog niets gevonden in de DTB-registers en schepenverslagen.

Wel vinden we in het Bevolkingsregister van Eindhoven van 1814 een vermelding dat ze daar woonde als weduwe van Th. van Zon. Een verder onderzoek wijst uit dat haar dochter Wilhelmina ook in Eindhoven woonde. Zij moet omstreeks 1768 in Schijndel geboren zijn volgens hetzelfde Bevolkingsregister, echter zij staat in Schijndel nergens in het doopregister vermeld! Catharina van Rooij is in Eindhoven volgens een overlijdensakte overleden op 2 maart 1815 op 74-jarige leeftijd. Dochter van Gerit van Rooij en Willelmijntje Gijsbers Elias. Een moedige vrouw in zware tijden!

Onze minister-president beweert vaak dat de vrijheid in Nederland, door de eeuwen heen, een gewortelde traditie is. Deze uitspraak van hem lijkt

mij niet in overeenstemming te zijn met de werkelijkheid van die tijd die ik hier heb aangetoond. Godsdienstige en sociale onvrijheid werd toen op grote schaal op regeringsniveau veroorzaakt.

Vindplaatsen:

Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC)

Eindhoven's Informatie Centrum (RHC)

De begeleidende tekening is met toestemming van RHC Eindhoven gebruikt.

HET BIDPRENTJE VAN ... FRANCINA GEERTRUIDA FRANSEN

Peter Roosenboom

Geen fotobidprentje deze keer, hoewel dat prachtig zou zijn geweest, want dan had ik een foto van mijn grootmoeder gehad.

Dit bidprentje is van mijn grootmoeder aan moederskant. Het is de enige tastbare herinnering aan haar bestaan. En op toch wel bijzondere wijze in mijn bezit gekomen. Door de verwoestingen in het Land van Cuijk en in Noord-Limburg waren vrijwel alle documenten van de familie aan mijn moederskant (de Wildt en Fransen uit Katwijk aan de Maas) verloren gegaan. Bij de Fotoarchiefdienst in Cuijk kon ik een kopietje maken van een kopie van de achterkant van het bidprentje. Daar was ik al heel blij mee. Veel later sprak ik met Cor Verberk uit Oploo in het archief van BHIC in Grave. Hij bleek een origineel exemplaar te hebben. Toen ik hem om een kopie vroeg gaf hij me het origineel. Daar was ik nog blijer mee: een origineel bidprentje van die onbekende oma, ooit uitgereikt aan iemand bij haar begrafenis aanwezig was.

Francina Geertruida Fransen, roepnaam Sien, was geboren in 1880 in het gezin van Peter Johannes Fransen en Johanna Elisabeth van den Bungeelaar. Peter Fransen was smid te Katwijk aan de Maas. Sien was in 1916 getrouwd met Gerardus Theodorus de Wildt, roepnaam Grad, landbouwer en later veerman te Katwijk aan de Maas. Pas na 9 jaar huwelijk kreeg zij in 1915 haar eerste en enige kind, Francisca Gerardina Maria de Wildt, roepnaam Cisca, mijn moeder. In 1919 overleed zij 39 jaar oud. Mijn moeder was toen 2 jaar oud.

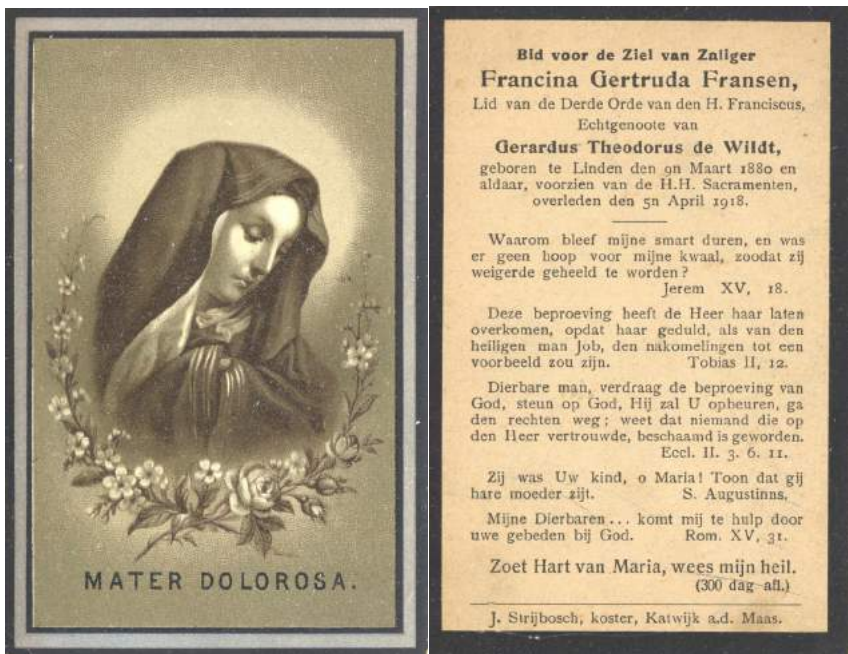
Wat voor een persoon was Sien Fransen? Mijn moeder heeft haar niet ge-

kend, uit de verhalen van haar vader en van haar ooms en tantes zal ze wel wat geweten hebben, maar mijn moeder sprak alleen over haar verleden als ze er rechtstreeks gericht naar gevraagd werd. En dat heb ik en mijn broers en zusters te weinig gedaan.

Dus bestudeer je het bidprentje en denk je er op het eerste gezicht weinig wijzer van te worden: het zijn onpersoonlijke, vrome spreuken van de koster of de pastoor.

Totdat je van meer deskundige genealogen verneemt dat er wel degelijk nadrukkelijk zo bedoelde boodschappen in verborgen zitten. Bovendien was mijn opa een van de rijkste inwoners van het dorp, daar zou de pastoor best wel eens extra aandacht aan besteed kunnen hebben.

Haar naam op het bidprentje is onjuist. Haar tweede voornaam is Gertruida.

Oma was lid van de Derde Orde van de H. Franciscus. Ongetwijfeld van de seculiere tak, die open stond voor gehuwden. De seculiere leden van de Derde Orde legden een plechtige gelofte af om te leven volgens de leefre-

gels van de H. Franciscus. Hier is in ieder geval uit af te leiden dat zij zeer religieus was.

Het eerste citaat (Jerem XV, 18) verwijst duidelijk naar een een pijnlijke ziekte die lang duurde zonder uitzicht op verbetering. Zij overleed volgens mijn moeder aan een vleesboom die uiteindelijk verkankerd bleek.

Uit het tweede citaat bleek dat zij haar lijden met veel geduld en berusting heeft gedragen. De afbeelding op de voorkant van de Mater Dolorosa, Maria, Moeder van Smarten, verwijst hier ook naar.

Het derde citaat is gericht aan haar echtgenoot, grootvader De Wildt, om hem te troosten. Mogelijk was hij erg opstandig wegens het overlijden van zijn vrouw. Hij was een opvliegend man.

Het citaat van Augustinus lijkt mij gericht aan mijn moeder die haar moeder verloren heeft en nog zo jong is. Maria wordt aangeroepen om haar te beschermen. Katwijk had een Mariagrot bij de kerk waardoor het een belangrijke bedevaartsplaats was geworden voor de verering van Maria. Ten slotte het laatste citaat: allen worden opgeroepen voor de overledene te bidden en het gebed staat erbij: Zoet Hart van Maria, wees mijn heil. Iedere keer dat het gebed voor de overledene gebeden wordt krijgt de overledene 300 dagen afluat. Dat wil zeggen als de overledene wegens nog niet vergeven zonden niet meteen naar de hemel kan, maar eerst nog een tijd moet boeten in het vagevuur, zorgt iedere keer dat het gebed voor haar gebeden wordt voor een verkorting van 300 dagen verblijf in het vagevuur.

Voor de mensen die dit bidprentje op de begrafenis ontvingen zullen de teksten wel duidelijk zijn geweest, omdat ze de overledene en haar familieomstandigheden gekend hebben. Zonder die kennis van de achtergronden zullen het vaak raadselachtige teksten blijven.

ZOEKTOCHT NAAR ARNOLDUS EVERT HUBERTUS LEENDERS OF LINSSEN OF VAN ROOIJEN	<i>Theo van Rooijen</i>
--	-------------------------

Zo af en toe kom je als genealoog bij je onderzoek vreemde zaken en nu onverklaarbare feiten tegen. Het liefst wens je terug te willen gaan in de tijd om deze raadselen op te lossen. Al lang geleden heb ik via het forum

van BHC een vraag gesteld met nog geen helder antwoord. Helaas!
 Wat is het geval?

Op zoek naar gegevens van Maria Elisabeth Linssen, die trouwt te Gorinchem met Bernardus Alexander van Rooijen, grootvader van mijn betovergrootmoeder Alijda Dingena van Rooijen (getrouwd met mijn overgrootvader Lodewijk Cornelis van Rooijen), vind ik in het Bevolkingsregister van de gemeente Boxmeer in 1850 de familie Linssen: Gerardus Linssen getrouwd met Alijda Mechtildis van Dijk, dochter van Reinerus Theodorus van Dijk en Petronella Molmans. Maria Elisabeth is een van hun dochters.

Wat opvalt in het BR is dat geen geboortedata zijn genoemd, maar alleen het geboortejaar, een uitzondering daargelaten. Zie onderstaande scan.

Naam	Geboortedatum	Sex	Leeftijd	Plaats	Opmerkingen
Linssen Gerardus	1795	M	55	H.C.	Boxmeer
van Dijk Alijda	1797	V	53	gen.	Boxmeer
Linssen Antoon	1825	M	25	Boxmeer	
van Dijk Jan	1825	M	25	Boxmeer	
van Dijk Petronella	1828	V	22	Boxmeer	27. April 1850
van Dijk Josephina	1838	V	12	gen.	
van Dijk Maria	1848	V	2	Boxmeer	27. April 1850
van Dijk Eduard	1850	M	0	Boxmeer	

Een eerste probleem is dat ik van twee kinderen van Gerardus en Alijda, namelijk Josephina Linssen, geboren 1838 te Boxmeer en - duidelijk vermeld - Eduard Linssen, geboren in 1850 te Nijmegen geen geboorte-

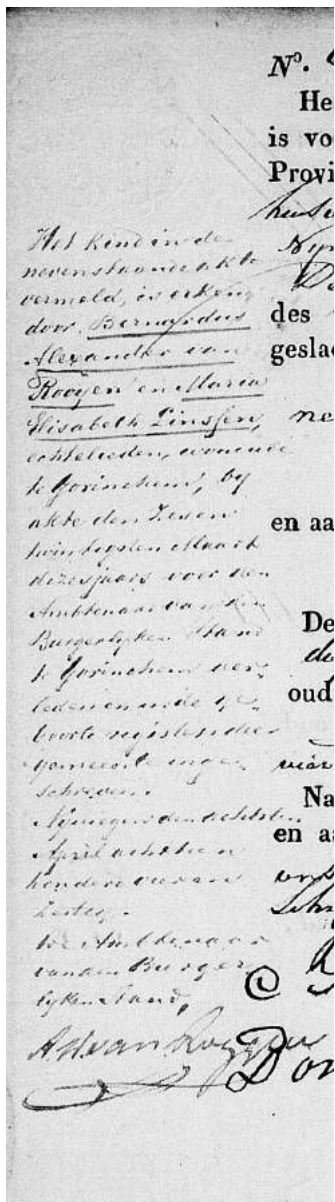
aktes kon vinden. WieWasWie geeft geen hits op beide namen voor de geboorte.

De geboortedatum van Josepha was gelukkig snel gevonden. Het blijkt dat de geboorte van Josepha Linssen, die volgens verklaringen van onder meer haar vader en 'de tijdelijke pastoor' geboren werd op 19-03-1838 te Boxmeer, niet ingeschreven is in de BS van Boxmeer. Dit volgt uit de huwelijksbijlagen van haar huwelijk d.d. 14-08-1867 te Rotterdam met Arij Pieter van 't Hoff (aktenummer 725).

Maar vervolgens: Eduard Linssen. Opvalt dat hij niet in Boxmeer is geboren. Dit is altijd mogelijk. In eerste instantie ging ik ervan uit dat zijn moeder Aleijda van Dijk was. Maar: de moeder zou dan ongeveer 53 jaar zijn geweest bij de geboorte. Dit is niet waarschijnlijk. Dan rijst de vraag of Eduard wellicht een onwettige kleinzoon is van een van de dochters, gezien ook het feit dat hij elders geboren is. In aanmerking zouden komen Hendrika Petronella (die overigens niet op de scan terug te vinden is), Maria Elisabeth of Petronella. Hendrika Petronella zou bij de geboorte van Eduard 29 jaar oud zijn geweest, Petronella 19 jaar en Maria Elisabeth 22 jaar.

Dit wetende verplaatst mijn zoektocht zich naar het Regionaal Archief Nijmegen, op zoek naar de geboortedatum van Eduard. Wat u niet zal bevreemden: geen Eduard Linssen te vinden in 1850 aan de hand van de tafels/indexen. Uiteindelijk blijkt na heel veel bladerwerk dat Eduard Linssen helemaal geen Linssen is, maar op 9 december 1850 geboren is als Arnoldus Evert Hubertus Leenders. Doorslaggevend is de aantekening in de marge van de akte dat op 26 maart 1864 te Gorinchem Arnoldus Evert Hubertus Linssen is erkend door Bernardus Alexander van Rooijen en diens huisvrouw Maria Elisabeth Linssen. In de geboorteakte van Nijmegen staat als moeder vermeld Johanna Leenders, ongehuwd, dienstmeid wonende te Nijmegen. Vader onbekend. Zie onderstaande scan.

In de erkenningsakte van 1864 (zie image 125 Gorinchem onder geboorten via zoekakten.nl) wordt Johanna Leenders als moeder wederom benoemd. Al met al is de vermelding van de door elkaar gehutselde namen Leenders en Linssen nogal verwarrend.

Zelfs de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Gorinchem snapt het niet helemaal. In de erkenningsakte (zie onderstaand) vermeldt hij dat Arnold Eduard Hubert uit de tweede komparant is geboren, dus uit Maria Elisabeth Linssen. Blijkens de vele doorhalingen is hij danig op zijn vingers getikt.

En nu wordt het helemaal raadselachtig. Het echtpaar Van Rooijen-Linssen trouwt al op 30-07-1853 in Gorinchem. Toen was Eduard/Evert pas drie jaar. Bij het huwelijk is geen sprake van enige erkenning van hem (zie image 82 via zoekakten.nl). Dat komt vreemd voor! Of toch niet?

Op het moment dat Bernardus Alexander en Maria Elisabeth Eduard erkennen is hij al veertien jaar oud. Vanaf dat moment gaat hij als Arnoldus Evert Hubertus van Rooijen in het leven verder.

Er blijft een aantal vragen over: waarom wordt Eduard door hen erkend? En waarom niet bij het huwelijk? En waarom pas zo veel later? De moeder is toch niet Maria Elisabeth, want logisch zou zijn geweest dat het onwettige kind bij haar huwelijk door de aanstaande echtgenoot erkend zou zijn. En dat is niet gebeurd. Evert was al 14 jaar en ik neem aan dat hij mee naar het westen is verhuisd. De bevolkingsregisters van Gorinchem moeten hierover uitsluitsel geven.

Wie is Johanna Leenders? En waarom staat Evert als Linssen vermeld in de BR van

Vragen te over dus! Hoe de relatie werkelijk is geweest, blijft gissen!

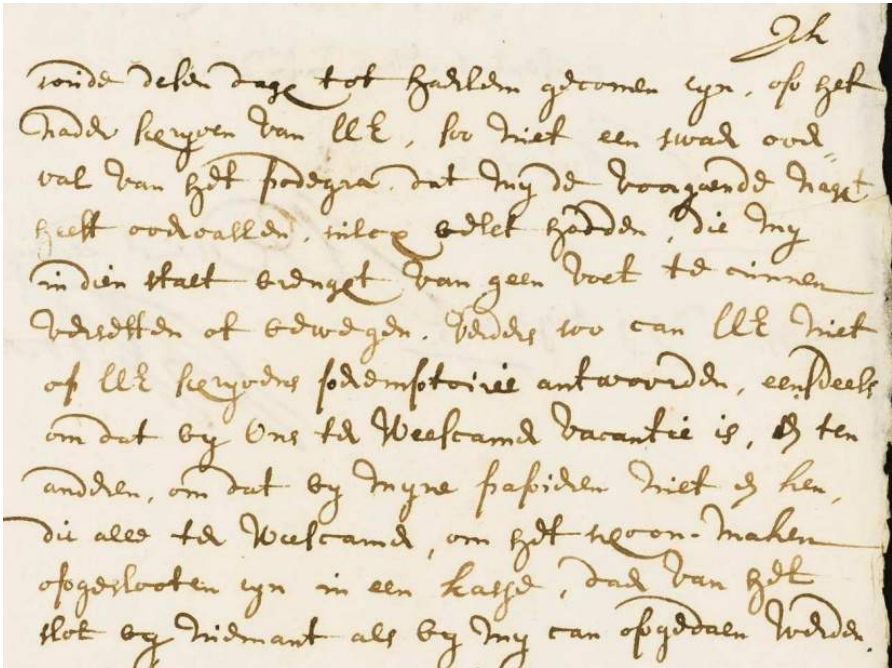
Een optie is misschien de volgende (wel vergezocht?): Hendrika Petronella Linsen, geboren op 08-03-1821 te Den Bosch, trouwt met Joannes Leenders, geboren op 20-09-1821 te Den Bosch.

Mogelijk dat Johanna Leenders, dienstmeid, een zus of anderszins verwant is aan deze Joannes. Maar dat moet uitgezocht worden.

Ten slotte: een sterfdatum heb ik helaas nog niet kunnen vinden van Arnoldus Evert Hubertus van Rooijen. Wie helpt?

OUD SCHRIFT

Deze keer een brief uit 1695 van de secretaris van het Leidse weeshuis waarin hij uitlegt waarom hij niet naar Haarlem kan komen. De transcriptie vindt u verderop.

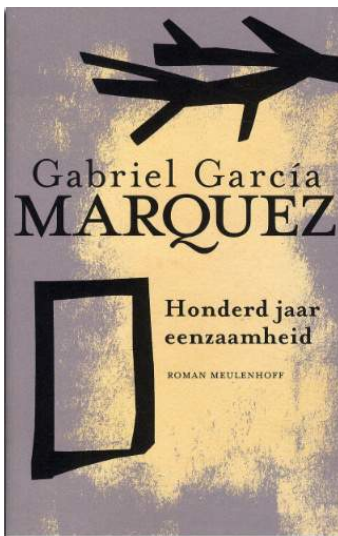
A photograph of a handwritten Dutch letter on aged, yellowed paper. The text is written in a cursive script from the late 17th century. The letter discusses the writer's inability to travel to Haarlem due to a lack of funds and the need to support his family in Leiden. The text is as follows:

Ik
vonds vele dage tot Haarlem gekomen yn, ofz ghet
hadde keyzen van llē, so niet een swad ovd
val van ghet padgra. dat my de voagend dazet
geeft ovdvallen, nilow edlet gader, die my
in dien staat beduyet van geen voet te sinne
vredthen of edweden. Vaders so van llē niet
of llē keyzers seldempstorie antwoorde, eenveels
om dat by ons te Weelcand vacantie is, of ten
anden, om dat by myne fabriden niet of hen,
die alle te Weelcand, om ghet hevon-maken
opgesloten yn in een kasse, dat van ghet
slot by niemant als by my van opgedaen werd.

INTRODUCTIE

In veel romans is sprake van min of meer ingewikkelde familieverbanden. Zeker in wat soms denigrerend wordt bestempeld als streek- of familieroman. Ook in literaire historische romans zijn vaak complexe dynastieke verhoudingen aan de orde. In veel van deze boeken ontbreekt een schematisch overzicht tussen alle personen in de vorm van een getekende genealogie of geneagram. Het opnemen van een dergelijk schema voorkomt het vervelende terugbladeren om de relatie weer duidelijk te krijgen.

In mijn boekenkast staan maar twee romans met een dergelijk extra's: het epos '100 jaar eenzaamheid' van Gabriel García Márquez en meer recent het boek van Geert Mak over 'De levens van Jan Six'.

© uitgeverij Meulenhoff

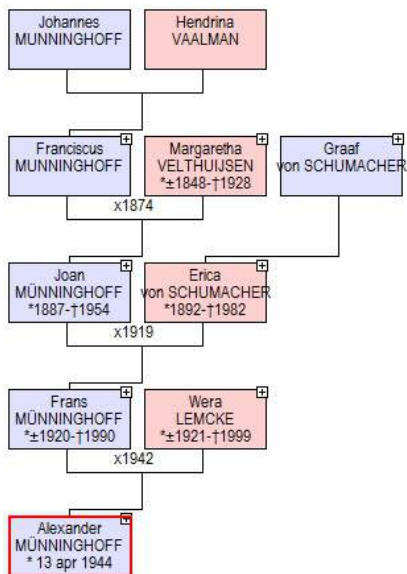

© uitgeverij Atlas Contact

Bij met name de historische romans van Hella S. Haasse, zoals 'Het woud der verwachting' en 'De familie Bentinck' zou een overzicht van de familieverbanden verhelderend werken. Maar deze ontbreken dus....

Afgelopen jaar las ik ‘De Stamhouder’ van Alexander Münninghoff. Zelfs in dit bij uitstek genealogische werk over de stamboom van deze familie staat geen enkel overzicht. Deze lacune heb ik uit liefhebberij maar opgevuld, vergezeld van een korte bespreking van het boek.

Vervolgens bleken enkele andere boeken die ik de afgelopen tijd las, ook geschikt voor geneagrammen.

Veel moderne schrijvers en schrijfsters zoeken blijkbaar hun wortels of ze doorspekken hun romans met (auto)biografische gegevens. Het blijven romans, dus wat hun (voor)ouders dachten, ontspruit aan hun verbeelding.

Zo heb ik ook uit ‘Misschien Esther’ van Katja Petrowskaja en uit ‘4 3 2 1’ van Paul Auster genealogische overzichten gemaakt, Die kunt u, met een bespreking van het betreffende boek, misschien een volgende keer verwachten.

BIBLIOTHEEK: AANWINSTEN BOEKEN

Co van het Groenewoud

Een meer of min doodlyken haat

Antipapisme en cultureel natiebesef in Nederland rond 1800

Auteur: Edwina Hagen

Cat.nr: 11-HGN

Vadsige smulpapen, onkuise nonnen, listige jezùieten en domme monniken, in dit boek wemelt het van clichés en stereotypen over de katholieken.

Het onderwerp is het antipapisme van de late achttiende eeuw, het tijdvak van de Verlichting, meestal juist geassocieerd met tolerantie. En bepaald niet ten onrechte. Dankzij de patriotten en Bataven traden de katholieken,

die sinds de strijd tegen Spanje tweederangsburgers waren, uit de schaduw van hun schuilkerken bestaan. Met de scheiding van kerk en staat in 1798 ontvingen zij gelijke politieke rechten.

Dat alles betekende echter nog niet dat zij ook meteen werden erkend als volwaardige burgers. Eind achttiende eeuw pleitten verlicht-protestantse auteurs voor een nieuw soort natiebesef dat steunde op typisch Nederlandse opvattingen over morele deugd, met een zwaar accent op godsdienstige kwaliteiten.

Uitgave 2008 - 314 bladzijden

Verleden van Nederland

Auteurs: Geert Mak, Jan Banks, Gijsbert van Es, Piet de Rooy en René van Stipriaan

Cat.nr: 11-MK3

Iedere generatie heeft nieuwe en andere vragen aan de geschiedenis. Vijf historici schreven met dit boek een nieuwe, eenentwintigste-eeuwse versie van het verleden van Nederland - soms ontnuchterend, maar telkens weer verrassend.

Alle belangrijke historische gebeurtenissen en figuren uit de geschiedenis van de Lage Landen trekken voorbij.

Het is een uiterst toegankelijk, rijk geïllustreerd werk vol feiten, data, anekdotes, analyses en unieke historische beelden. Maar ook voor wie de Nederlandse geschiedenis goed denkt te kennen, biedt 'Verleden van Nederland' tal van nieuwe inzichten.

Uitgave 2015 - 592 bladzijden

Familiewapens, 'n oude traditie herleeft

Wapenfiguren, symboliek, ridders, herauten genealogie enz.

Auteur: Jan Zeeman

Cat.nr: 41-ZMN2

Regelmatig gaat nog het verhaal, dat familiewapens zijn voorbehouden aan adellijke geslachten. Niets is echter minder waar.

De eerste wapens ontstonden in de twaalfde eeuw en ook toen de riddertoernooien in onbruik raakten, ging de ontwikkeling van de heraldiek gewoon door.

Wat is heraldiek, wat zijn haar toepassingen, wat betekenen de symbolieken?
Wellicht vindt u een antwoord in dit boek.
Uitgave 1987 - 64 bladzijden

Bestuur van de afdeling Kempen- en Peelland

Contact:	0499-373523	Salderes 93	5682 EP BEST
Anton Neggers			voorzitter@kpl.ngv.nl
Marie-Louise van Wijk -van Duurling			secretaris@kpl.ngv.nl
Jacques Haubrich			penningmeester@kpl.ngv.nl
Dik Jager			cursussen@kpl.ngv.nl
Co van het Groenewoud			ledenadm@kpl.ngv.nl
Astrid Magielse-Dix			scanbeheer@kpl.ngv.nl
Martien van de Donk			penningmeester@kpl.ngv.nl
Peter Roosenboom (aspirant lid)			communicatie@kpl.ngv.nl

TRANSCRIPTIE OUD SCHRIFT

1 Ick zoude desen dage tot Haerlem gecomen zijn op het
2 nader schrijven van UE, soo niet een swaer over-
3 val van podegra dat mij de voorgaende nacht
4 heeft overvallen sulcx belet hadden, die mij
5 in dien staet brenghet van geen voet te cunnen
6 versetten of bewegen. Verders soo can UE niet
7 op UE schrijvens peremtoirie antwoorden, eensdeels
8 omdat bij ons ter weescamer vacantie is, en ten
9 anderen omdat bij mijne papieren niet en ken,
10 die alle ter weescamer om het
11 schoon- maken opgesloten zijn in een kasje, daer van het
12 slot bij niemant als bij mij can op[en]gedaen werden.

podegra = jicht

UE = Uw Edele

peremtoirie = beslissend

*Het raadsel van Nijmegen (1576) door een onbekende kunstenaar (Cornelis Ketel?)
Nijmegen, Stadhuis*

Het stadhuis van Nijmegen beschikt over een schilderij uit 1576, waarop een genealogisch raadsel is afgebeeld. Dit schilderij heeft in de loop der jaren meerdere kunstenaars geïnspireerd. De naast het stadhuis wonende drukker en boekverkoper Isaac van Campen maakte er in 1765 een gravure van, waarop de oplossing van het raadsel werd gegeven. In de 20e eeuw liet ook boekverkoper Ten Hoet, die in hetzelfde pand woonde een aan hetzelfde onderwerp gewijde afbeelding vervaardigen. En in 1974 bestelde de gemeente Nijmegen een bronzen reliëf bij de kunstenaar Oscar Goedhart, dat tegenwoordig bij het Stevenskerkhof in Nijmegen te bewonderen is.

*Het raadsel van
Nijmegen door
Oscar Goedhart
(1974) Brons*

De tekst in de ingekleurde gravure van van Campen (die hierna wordt afgebeeld) wijkt weliswaar af van die op het eerder genoemde schilderij, maar poneert wel de genealogische vraag.

1. De vrouw zegt:

Merckt wel en siet op dit verclaren mijn,
De twee int Root mijns vaders broeders sijn,
De twee int Groen sijn mijn moeders broeders,
De twee int Wit mijn kinders. Ick moeder
Heb van dese ses den vader tot mijn man,
Dat smaegschaps graet mij niet beletten kan.

2. De twee mannen in het rood zeggen:

Twaer ons leet soot waer achter bleuen
Onse nicht en waer onsen vader gegeuen,
Want sij en is niet onses vaders nicht,
Twelck niemant en sal geraden licht.

3. De twee mannen in het groen zeggen:

Het is wonder te mercken in deser figuren
Want hij is onsen vader Inder naturen,
Ende heeft onse nicht getrouwt,
Nochtans ons des niet en berout.

4. De twee mannen in het wit zeggen:
Onser aller vader is den ouden man,
Onser tweër moder is die joffrou dan,
Maer segt mij hoe het doch kan komen,
Dat ons broeders zijn ons moders omen

Van Campen wilde het zijn klanten niet te moeilijk maken en gaf meteen de oplossing.

De Uytlegging van het Raedsel.

Huybert den ouden Man trouwt voor zyn eerste Vrouw Anna een Weduwe, hebbende een Voor-soon genaamt Gysbert, en teelt bij haar zijn twee Soonen in het Root, Adem en Arent; deese Vrouw gestorven zynde, trouwt voor zyn tweede Vrouw weder een Weduwe, genaamt Beel, die een Voor-dochter had genaamt Jacomyn, en krygt by haar de twee Soonen in het Groen, Bartel en Barent. Ondertussen trouwt de Voor-soon van de eerste vrouw met de voor-dochter van de tweede vrouw van den ouden Man; bij dewelke hy genereert zyn twee jongste Soonen in het Wit, genaamt Casper en Coenraat.

In moderne taal:

De oplossing is: de uitgeputte oude heer is weduwnaar van twee inmiddels overleden vrouwen. Beide vrouwen hadden al een kind uit een eerder huwelijk (respectievelijk een zoon en een dochter) toen ze met hem trouwden. Uit hun tweede huwelijk kregen beiden twee zonen, zodat de man vader van vier zoons en stiefvader van hun halfbroer en -zuster werd. Deze laatste twee trouwden met elkaar. Hun dochter had dus vier ooms die de halfbroers van haar beide ouders waren. Vervolgens trouwde zij de oude man, wat zijn derde huwelijk betekende. Samen kregen zij opnieuw twee zonen.

Literatuur:

P. Eijkhout: Het raedsel van Nijmegen. Gens Nostra, 55, 4/5, 204-206.

Albert Koning
albertkoning42@live.nl

HET RAEDSEL

Hangende in een Schildery tot NYMEGEN op het Stadhuys, verbeeld een JONGE VROUW hebbende een oud MAN leggen in haar Schoot; waar neffens staan zyn zes Soonen; te weten, twee in het ROOT, twee in het GROEN, en twee in het WIT.

DE UYTLEGGING VAN HET RAEDSEL.

Huybert den ouden Man trouwt voor zyn eerste Vrouw *Anna* een Weduwe, hebbende een Voorfoon genaamt *Gysbert*, en teelt by haar zyn twee Soonen in het ROOT, *Adam* en *Arent*; deese Vrouw gestorven zynde, trouwt voor zyn tweede Vrouw weder een Weduwe genaamt *Beel*, die een Voor-dochter had genaamt *Jacomyn*, en krygt by haar de twee Soonen in het GROEN, *Bartel* en *Barent*. Ondertusschen trouwt de Voorfoon van de eerste Vrouw met de Voor-dochter van de tweede Vrouw, die gesamentlyk een Dochter procreëren, genaamt *Charlotte*, die naderhand wort de derde Vrouw van den ouden Man; by dewelke hy genereert zyn twee jongste Soonen in het WIT, genaamt *Casper* en *Coenraat*.

T E N T M E G E N ,

Gedrukt by ISAAC van CAMPEN, Boekdrukker en Boekverkooper naast het Stadhuys 1765.

Retouradres:

NGV Kempen- en Peelland

Dhr. D. Jager

Wamberg 48

5653 KV Eindhoven

Port Betaald

Port Payé

Pays-Bas

